

Književnost

Jože Kastelic, Prve podobe. Ljubljana 1940. Založba Literarnega kluba.

Literarni klub, ki ga sestavlja v Ljubljani nekaj mlajših književnikov, je kot prvo svojo knjigo izdal prvo pesniško zbirko Jožeta Kastelica z značilnim naslovom »Prve podobe«. Nastop pesnika Jožeta Kastelica ni bil bučen, skromno, toda vedno vidnejše se je pojavljal že nekaj let v Domu in svetu in Ljubljanskem Zvonu ter privlačil s svojo mirno in kultivirano pesmijo. Toda kljub temu je njegova zbirka izšla nekako nenadoma, kajti ob skromnosti dozda revijalno priobčenih pesmi marsikdo ni pričakoval zbirke, posebno ne take, kakor leži sedaj pred nami.

Kaj je v naslovu? Podoba pomeni isto, kar pesem. Podoba je vedno izraz doživetja, ki zadeva duhovno v konkretnem; nje živa nazornost je pravo nasprotje mrtve besede znanstvenikove. Živost Kastelčevih pesmi pa ni toliko v nazornosti, kolikor v glasbi in ritmu. Saj jih je samo uho, samo zvenenje, drhtenje v vetrovih, šumi trav, klici, zvonovi, piščali, utripi... Rime navadno zvene skozi vso pesem in spominjajo na skrite zveze. Če so urejene v sonetih, tako značilni posodi današnje poezije, so včasih posiljene, tako da zgube tisto silo, ki jo imajo v prostih ritmih, polnih tudi vokalnega slikanja in aliteracij. Živahni ritmi se izmenjavajo s težkimi. Besede se ponavljajo, tako da nekateri motivi odmevajo iz kitice v kitico. Najlepše pesmi zbirke moreš imenovati tiste, ki najubraneje zvene. Vendar je malo takih; nekatere se izgubljajo v težek in trd miselni izraz, druge pa v igračkanje in iskanje.

Nazornost je omejena na podobe, ki se vlečejo po vsej zbirki. To so skromne, pa tudi polnejše podobe iz narave; nekatere so literarno blede. Pogostna je prosojna personifikacija, ki čutni svet napolnjuje z duhovnostjo in subjektivnim razpoloženjem. V Kastelčevih pesmih je veliko miselnega, abstraktnega. Živa stvarnost se umika neprijemljivi misli. Zunanji svet je